

24. 11. 2016

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Souhlas druhého rodiče s vycestováním či přestěhováním dítěte do zahraničí

Souhlas druhého rodiče s vycestováním dítěte do ciziny je předmětem častých sporů především v rozvedených rodinách, případně rodinách, kde rodiče nezletilého žijí odděleně.

Souhlas druhého rodiče obecně

Jak je stanoveno v ustanovení § 876 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“), rodičovskou odpovědnost vykonávají oba rodiče ve vzájemné shodě. Právy a povinnostmi plynoucími z rodičovské odpovědnosti je nutné se zabývat nejen ve vztahu rodič – dítě, ale také ve vztahu rodič – rodič, neboť některá rozhodnutí ohledně dítěte jednoduše nemohou rodiče činit odděleně.

V případech otázek týkajících se běžných záležitostí je však oprávněn rozhodnout pouze jeden z rodičů. Typicky se v odborné literatuře uvádí příklad žádosti o vydání cestovního pasu dle zákona o cestovních dokladech, kdy za dítě mladší 15-ti let podává žádost pouze jeden zákonný zástupce.

Opačná situace logicky nastává v otázkách významných záležitostí, kdy je vyžadován souhlas obou rodičů, jak již bylo naznačeno výše. NOZ dává přednost dohodě rodičů, avšak dle ustanovení § 877 NOZ v případech, kdy rodiče nejsou schopni se shodnout v otázce významné záležitosti dítěte, přichází na řadu soud, který za rodiče rozhodne. NOZ také sám demonstrativně vymezuje, co lze považovat za významnou záležitost, což jsou tedy „*nikoli běžné léčebné a obdobné zákroky, určení místa bydliště a volba vzdělání nebo pracovního uplatnění dítěte*“.[1] Odborná literatura k těmto významným záležitostem dále řadí volbu náboženského vyznání či určení jména a příjmení dítěte.[2]

V kterých případech je souhlas druhého rodiče s vycestováním dítěte do zahraničí vyžadován

V případě vycestování s dítětem do zahraničí je nutné rozlišovat mezi dvěma situacemi. Zda se jedná o pouhou dovolenou s druhým rodičem v délce jednoho, dvou týdnů či zda se jedná o změnu místa bydliště, kdy se jeden z rodičů rozhodne s dítětem přestěhovat do ciziny.

Bydliště osoby je v ustanovení § 80 NOZ definováno jako místo, „*kde se zdržuje s úmyslem žít tam s výhradou změny okolností trvale*“. Význam pojmu bydliště je také dotvářen konstantní judikaturou, např. rozsudkem Nejvyššího soudu České republiky, sp. zn. 21 Cdo 2394/2012, ze dne 5. 6. 2013, jenž tento pojem dokresluje následujícím způsobem: „*Na to, kde má fyzická osoba bydliště, nemají vliv okolnosti jen dočasné povahy, jako jsou například léčebný pobyt ve zdravotnickém zařízení, pobyt v místě studia nebo výkonu zaměstnání, výkon trestu odnětí svobody apod. Pro bydliště fyzické osoby je současně charakteristické, že ve svém bydlišti (popřípadě více bydlištích) má svůj byt*

nebo dům a že tam spolu s ní pobývá její rodina (příslušníci její domácnosti), tedy že - řečeno jinak - **fyzická osoba je v místě (místech) pobytu natolik integrována, že tam vnímá svůj domov**". Z uvedeného vyplývá, že bydliště dítěte je typicky tam, kde je bydliště rodičů.

V případech, kdy rodiče nežijí spolu v jednom bydlišti, má dítě bydliště tam, kde se rodiče dohodli, popř. tam, kde má bydliště rodič, kterému bylo dítě svěřeno do péče. V případech střídavé péče má dle mého názoru dítě bydliště u obou rodičů s ohledem na shora zmíněný rozsudek Nejvyššího soudu ČR, neboť při tomto druhu péče dítě bydlí u matky i u otce.

Při změně místa bydliště dítěte nelze, aby za dítě rozhodl pouze jeden rodič, např. typicky ten, který jej má v péči, neboť touto změnou by mohlo být dotčeno právo na realizaci styku mezi druhým rodičem a dítětem. Z tohoto důvodu je nutné, aby druhý rodič vyslovil se změnou místa bydliště dítěte souhlas. O to komplikovanější je situace, kdy jeden z rodičů má v úmyslu se s dítětem přestěhovat do ciziny.

Přestěhování dítěte do ciziny bez souhlasu druhého rodiče je vzhledem k přeshraničnímu prvku částečně upraveno mezinárodními dohodami, které určují příslušnost konkrétního soudu, který o dané záležitosti bude rozhodovat - v rámci světa se jedná především o **Úmluvu o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí**, publikovanou jako sdělení Ministerstva zahraničí ČR pod č. **34/1998 Sb.** (dále jen „Úmluva“); v rámci členských států Evropské unie se jedná o **Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003, o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 („Brusel II. bis“)**. Tyto předpisy se použijí přímo a mají přednost před zákonem.

Naopak tomu bude u dovolených, které jsou krátkodobého rázu, zde není souhlas ze zákona vyžadován, neboť dovolenou nelze považovat za významnou záležitost dítěte. Nicméně se obecně doporučuje,[3] aby při vycestování s dětmi na dovolenou do států mimo EU, byl písemný souhlas druhého rodiče opatřen, jelikož tento souhlas může vyžadovat právní řád státu, kam je s dítětem cestováno.

Forma souhlasu druhého rodiče

Forma souhlasu není zákonem stanovena, avšak z důvodu právní jistoty lze doporučit, aby byl souhlas udělen v písemné formě s notářky ověřenými podpisy. Při přestěhování do zahraničí či při dovolené mimo členské státy EU je vhodné si takto ověřený souhlas nechat přeložit do jazyka státu, kam je cestováno a opatřit jej superlegalizací, případně apostilou.

Procesní otázky

V případě, kdy se rodiče na vycestování dítěte nedohodnou, tj. rodiče se nedohodnou na otázce pro dítě významné, je možné požádat o rozhodnutí soud, a to dle ustanovení **§ 466 písm. j) zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „ZŘS“)**. Toto řízení je využitelné především v situacích, kdy rodič, s kterým dítě vycestuje, preventivně předejde řízení o mezinárodních únosech vyvolaným druhým rodičem. Zahájit řízení mohou pouze zákonní zástupci nezletilého, tzn., že zákon neumožňuje zahájit řízení nezletilým, kterého se situace přímo dotýká. Dítě je také v těchto řízeních zastoupeno opatrovníkem, zpravidla orgánem sociálně-právní ochrany dětí. V případě, že půjde o věc s mezinárodním prvkem, opatrovníkem může být ustanoven Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí.

Pokud se jedná o mezinárodní únos dítěte a je dle výše uvedených mezinárodních pravidel stanovena

příslušnost českého soudu, bude se v této záležitosti postupovat dle ustanovení **§ 478 a následující ZRS**. Cílem úpravy je zajištění bezodkladného návratu dětí protiprávně přemístěných nebo zadržovaných a respektování práv týkající se péče o dítě a styku. Pro konkrétní představu únos znamená „*protiprávní přemístění nebo zadržení dítěte v jiném státě porušující právo péče o dítě dané podle práva státu obvyklého bydliště dítěte (státní příslušnost dítěte ani rodičů zde není významná) bezprostředně před únosem, přičemž toto právo musí být vykonáváno nebo by bylo vykonáváno, kdyby k únosu nedošlo*“.[4] Právo týkající se péče o dítě zahrnuje ve smyslu čl. 5 písm. a) Úmluvy „práva vztahující se k péči o osobu dítěte a zejména právo určit místo pobytu dítěte“. Řízení je zahajována zásadně na návrh. Není dostačující, aby byl dán soudu pouze podnět. Významnou roli zde hraje Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí. Jedná se o velice rychlé řízení, neboť soud zpravidla vydává rozhodnutí ve lhůtě 6 týdnů od zahájení řízení. Rozsudek je v těchto případech vždy předběžně vykonatelný.

Mgr. Lucie Bathová,
advokátní koncipientka

[Bělina & Partners advokátní kancelář s.r.o.](#)

Pobřežní 370/4
186 00 Praha 8

Tel.: +420 226 287 000

Fax: +420 226 287 001

e-mail: recepce@belinapartners.cz

[1] Zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, § 877 odst. 2. In ASPI [právní informační systém].

[2] Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975), 1. vydání, 2014, s. 898 – 905. In www.beck-online.cz [právní informační systém].

[3] Sdělení Ministerstva zahraničí ČR, dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#). (dostupné na:).

[4] Zákon o zvláštních řízeních soudních, 1. vydání, 2015, str. 962 – 965, komentář k § 478. In www.beck-online.cz [právní informační systém].

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)